MŮJ PŘÍTEL HITLER

(Drb.) Navštívil nás člověk, který před světovou válkou prožil několik měsíců v přátelství s Hitlerem a vyprávěl o něm, jaký byl v době, kdy se mu ještě o vůdcovství ani nezdálo.

PODIVNÝ MALÍŘ

Bylo to v únoru 1912, když jsem byl v nepříznivých poměrech donucen hledati bydliště v útulku mužů, zvaném nyní „Zapatřovna města Vídně“ ve 20. okrese, Melndemannova třída č. 27.

V čítárně sedal po celé dny u okna jakýsi malující, nanejvýš bědně oblečený člověk.

Horní polovina jeho těla až skoro po kolena byla zahalena pláštěnkou neurčitelné barvy, kdysi snad šedé nebo žluté. Na jeho hlavě seděl znetvořený, šedavý měkký klobouk, kterému chyběla stuha. Hnědé vlasy byly nestříhány a splývaly takřka až na ramena, takže při sejmutí klobouku dělal muž ze zadu dojem ženy. Obličej byl zarostlý divokými chumáčky vousů. Vlasy a vousy ve spojení s příliš šikmým čelem a silnými, vystouplými lícními kostmi dávaly muži hrozného vzevření lidské opice. Maloval podle staré knížečky, jaká svého času byla dávána jako vzpomínkový dárek žákům vídeňských měšťanských škol, obmalovával z ní akvarelové pohledy na starou Vídeň a jmenoval se akademický malíř Adolf Hitler.

Velmi brzy jsme se seznámili. Stěžoval si na špatný odbyt svých obrazů. Nějaký starý pensista odprodával mu za malou odměnu týdně dva až tři kusy, za které přinášel dvě koruny, nejvýše tři koruny šedesát hal.

Říkal, že by mohl vyhotoviti denně jeden takový obrázek, jen kdyby jej prodal. Poněvadž nemohl nyní v zimě opouštěti dům, protože měl prochozené podrážky a jejich papírová náhražka nemohla ho chrániti proti zimě, žádal mě, abych vzal také já jeho obrázky do prodeje. Jeho nabídku jsem přijal. Poučil mne, abych navštěvoval jenom lepší sklenářské a rámařské obchody, které prý jeho obrázky kupují, zatím co umělecké síně si jich ani nevšimají. Tak začlo naše přátelství, které se samozřejmě během blízké doby prohloubilo, když jsme si spolu sdělili svůj dosavadní běh života a četné rodinné vzpomínky.

Podle nich byli jeho rodiče z Dolních Rakous, ačkoli rodina jeho otce pocházela ze zněmčeného území Čech, kde také jeho otec kdysi začínal na nádražním celním úřadě.
Jeho otec však brzy přišel do Braunau nad Innem, kde se Hitler později narodil. Za jeho žákovských let odešel otec na odpočinek a přestěhoval se do Leondingu u Lince. Odtud dojížděl Hitler na střední školu do Lince, byl však vyloučen. Stalo se to nikoli pro nerozvážné darebáctví, nýbrž pro jeho přesvědčení a náklonnost ke hnutí „pryč od Říma.“ Jeho otec chtěl ho dáti na střední školu do Štyrska, ale právě v té době zemřel.
Že by byl potom někde na učení, o tom mně Hitler neříkal nic. Zato mě však vyprávěl, že potom přišel na vídeňskou uměleckou akademii. V době našeho shledání bydlel v domě už půl roku, tedy od samého otevření útulku a už před tím bydlil v podobném ústavě pro nezaměstnané muže.
Poněvadž jsem byl tehdy v letech, kdy se člověk nejraději zabývá politikou, bylo přiro-zeno, že jsme často i několik hodin vedli politické debaty. Můj nový známý byl v neobyčejně stísněných poměrech a častěji se stalo, že jsem mu musil opatřiti naproti v mlékárně kus chleba a mléko, nebo u uze-náře několik deka tlustého od šunky ze své vlastní kapsy a potom si to strhnout z peněz za obrazy. Na mou otázku, proč nikdy ne-odkládá pláštěnku, ačkoli sedá v pokoji zcela dobře vytopeném, udělal mně zahanbené doznání, že bohužel nemá ani košili. Také lokty kabátu a sedací část kalhot měl jedinou díru. K tomu ke všemu na něj přišlo ještě další neštěstí.

OSUD AKADEMICKÉHO TITULU.

V útulku bydlel v té době také opravdový akademický malíř K. Jeho dosti hleděný zevnějšek, umělecká kštice, krátká brada a vousiska pod nosem, sametový kabát a široký klobouk vzbuzovaly dokonalý dojem umělce. Měl stále nějakou práci na štaflích a vždycky to byl olej. Ačkoli K. mluvil s Hitlerem docela krátce jednou nebo dvakrát, při čemž jevil vždycky velký zájem o jeho odborné vzdělání, sledoval Hitlerovo počínání ustavičně a s

pohledy dosti podezřívavými. Šel-li náhodou a velmi častěji úmyslně kolem místa, kde Hitler seděl, neopominul nikdy mrknouti na jeho práci, při čemž bylo možno v jeho obličeji pozorovati jízlivý výraz. Hitler mu docela pudově ihned nedůvěřoval a řekl mi, že K. chce jistě jenom jeho zkázu a sice z konkurenční zášti. Došlo to tak daleko, že Hitler, jakmile spatřil, že K. přichází, vždycky něco přehodil přes svou práci anebo ji obrátil.

Jednoho dne dostal potom Hitler obsílku na okresní policejní komisařství v Brigitte-nau. Nemohl tam ovšem jít a poslal omluvu, ve které také uvedl důvody svého nedobrovolného domácího vězení. Důvod obsílky mu byl neznám a vzbudil jeho zvědavost, která měla být brzy ukojena. V nejbližších dnech se objevil v Domově policejní úředník a dal si zavolat Hitlera do kanceláře správce Domova. Tam po krátkém výslechu mu sdělil, že musí upustit od svého titulu akademický malíř, poněvadž nemá na něj pr[áv]o, a že si smí říkati nejvýše umelecký malíř. Kdyby tak neučinil, že bude potrestán. Hitler se chtěl dozvěděti kdo na něj u policie udělal udání, ale samozřejmě marně. Sám byl nezvratně přesvědčen, že to nebyl nikdo jiný, než právě malíř K. Při té příležitosti mně sdělil, že opravdu prošel jenom několika semestry malířské akademie a potom zběhl. Jednak proto, že příliš pracoval poli-ticky ve studentských spolcích a také proto, že byl bez prostředků k dalšímu studiu.

Mě tehdy tyto podrobnosti bohužel málo zajímaly a tak jsem si ani nezjišťoval jejich pravdivost. Hlavní však je, že takhle vznikl „umělecký malíř Adolf Hitler“.

NEPŘÍTEL RAKOUSKA.

Samozřejmě, že ho tato příhoda rozzuřila a že byl rozezlen nejen na K., nýbrž že se pustil do nadávek na celé Rakousko. Tady prý odjakživa nedovedli nic jiného, než z chlebařské zášti a z byrokratismu potlačovat talenty. I když se nějaký objevil, vždyky ho rakouský úřední šiml hbitě zašlápl.

Každému nadanému člověku je prý v Rakousku odjakživa děláno

mnoho potíží, aby se dostal do bídy. Všichni nadaní lidé, všichni rakouští vynálezci se uplatnili toliko v zahraničí, tam se stali slavnými a váženými.
V Rakousku - Hitler vždycky užíval výrazu v Kláštersku (Klösterreich, t. j. Klášterní říše) - platí prý jenom protekce a urozenost.
Naproti tomu chválil vždycky nadmíru americkou soutěživou svobodu, která nikomu neklade žádných překážek. Velmi mu imponovala severoněmecká přesnost. Moje námitky nic nepomáhaly, nepromeškal ani jediné příležitosti, aby celými tucty příkladů nezdůrazňoval zaostalost a méněcennost své rodné země. Říkal: „Jen kdybych se mohl co nejdřív dostat k slušnějšímu oblečení.
Už se dlouho nemohu dočkat, abych se sebe oprášil prach této země, zvláště také proto, že co nejdřív půjdu k odvodu, ale sloužit, v rakouském vojsku nechci za žádnou cenu.“
Umiňoval si, že by ihned odjel do Mnichova.
O tom dovedl zpívati jen chvály a jedněmi ústy mluvil o velkých obrazárnách a o pivnicích a o ředkvičce a podobně. A skutečně, po utrpení následovala také radost.

VZHŮRU DO ŘÍŠE UŠLECHTILÝCH LIDÍ.

Jednoho dne mne Hitler překvapil žádostí, abych mu na několik hodin půjčil svůj druhý pár bot. Když jsem se ho udiveně tázal po jeho úmyslech, vypravoval mně radostně, že ve Vídni bude mít přednášku Karel May, a to pod názvem „Vzhůru do říše ušlechtilých lidí“, a že si umínil, že tuto přednášku musí navštíviti stůj co stůj. Slíbil jsem mu je. Dnes ve vzpomínkách si nemohu[?] ujasniti, kde přednáška byla, ale myslím, že se nemýlím, že ve vídeňské Uranii. Hitler potom opravdu přednášku navštívil a byl jak jí tak osobou Karla Maye samého nesmírně nadšen. Karel May stal se ovšem v těch dnech hlavním předmětem našich rozmluv, ve kterých jsme stavěli svá pro i proti, co se týče jeho spisů i jeho osoby. Hitler se vášnivě zasazoval pro Karla Maye a nazýval ho skvělým, dokonalým člověkem, protože tak jedině, jak jen je

možno, dokázal vylíčiti pravdivě země a lidi nejvzdálenějších pásem. Liboval si také, že jeho spisy jsou blízké duši mládeže. Nic nepomáhalo, že jsem namítal, že Karel May nikdy neviděl dějiště svých románů, Hitler tvrdil, že právě tato okolnost mluví spíše pro Mayovu genialitu, neboť jeho líčení jsou přes to naturalisticky věrná a daleko případnější než líčení všech jiných cestovatelů a badatelů dohromady. Buď jak buď, Karel May měl v Hitlerovi nadšeného zbožňo-vatele a dobrého obhájce. Krátce nato hlásily časopisy smrt Karla Maye. Hitler byl tím velmi zasažen a litoval Maye docela upřímně.

HITLERŮV POKLAD.

Jako jedinou svou knihu a věrně střežený poklad měl Hitler dva svazky „Ilustrovaných dějin války z r. 1870-1871“. Přečetl to dílo už mnohokrát a vždy znovu v něm rád listoval. Také mně doporučil jeho četbu a zapůjčil mně je. Velmi rád mluvil o předmětech a námětech z této války a ukazoval v nich vždycky svrchovanou zběhlost. Stejný podiv a znalost měl o válce z roku 1866.

Zpaměti znal všechny vojevůdce této války a největší obdiv a dokonce zbožnění měl pro Moltkeho a zvláště pro Bismarcka. Tohoto si postavil jako svůj nejvyšší idol.

Rodu Hohenzollernů byl Hitler velmi nakloněn. Jedině Vilém II. u něho dělal výjimku.

O tom říkával: „Tenhle politický kojenec se odvážil posaditi před dveře takového velikána jako Bismarcka a při tom všechna jeho moc je vlastně Bismarckovým dílem.“ Pro Hitlera bylo zadostiučiněním, že Vilém II. byl později donucen udělati u Bismarcka návštěvu, při které ho žádal o novou spolupráci a při které Bismarck zachoval povýšenou formu.

ŘÍM, LUTHER A ŽIDÉ.

Nejodmítavější bylo Hitlerovo postavení k římské církvi. Doslova ji nenáviděl. Nejzajímavější však je, že jeho nenávist nebyla věroučného podkladu. Naopak, co do učení náboženství, byl Hitler svrchovaně liberální a třeba nebyl nijakým nadšeným stoupencem

učení Kristova, považoval je aspoň ve vztahu k německému národu za lhostejné.
Hitlerova nenávist k římsko-katolické církvi vznikla z poznání dějinných vlivů na utvoření Evropy a při tom také utvoření německého státu. Hitler říkal, že největším zlem pro německý národ bylo přijetí křesťanské pokory, která prý není křesťanská, nýbrž má pramen v orientální zahálčivosti. V důsledku toho také nazýval Karla Velikého, který se přičinil o rozvoj křesťanství v Německu, popravčím mistrem Němců. Tvrdil, že Karel Veliký zdržel vývoj Německa nejméně o půl tisíciletí. Podle Hitlerova názoru byli by i Frankové a Langobardi přijali německou řeč, kdyby byli dříve nepřijali křesťanství.
Martin Luther prý si získal velkých zásluh o německý národ nejen proto, že mu dal novou řeč, nýbrž hlavně také proto, že prý jej od Říma přiváděl zpátky k ryzímu ger-mánství.
Se Židy se Hitler snášel nadmíru dobře a říkal kdysi, že jsou chytrý národ, který drží dohromady lépe, nežli Němci. Myšlenka celistvosti čili tak zvané totality byla u Hitlera už tehdy nesmírně vyvinuta. Takřka ho fascinovalo nesmlouvavé a neodmlou-vavé poslušenství vyznavačů Mohamedových a silně vyvinutá organisační schopnost Jesuitů na druhé straně. Prudce se zasazoval o základní větu jejich učení: Účel světí prostředky. Doplňoval toto heslo jedině rčením, že účel světí každé prostředky. Na davy lidí díval se toliko jako na materiál, s kterým je možno v případě potřeby pracovati pro zlo či pro dobro.

Z MALÍŘE POLITIK.

Přibližně asi po třech měsících našeho společného pobytu skončila mým odcestováním naše známost. Souvislost vylíčených dojmů zůstala mně však přes to stále v živé vzpomínce. Teprve po několika měsících jsem se doslechl, že Hitler krátce po mně odcestoval, a sice do Mnichova.
Přibližně asi dva roky po válce četl jsem zase po prvé toto jméno v novinách a vzpomněl jsem si na možnost totožnosti s mým ubohým malířem. Jistotu o tom jsem dosáhl při četbě zpráv o

mnichovském puči v kterémsi pivovaru, ačkoli Hitler z pochopitelných důvodů tehdy a ještě i několik let potom se stranil veřejného mínění a měl posvátnou hrůzu před fotografovým objektivem. Od té doby jsem sledoval bedlivě všechno Hitlerovo počínání.

Mohu se ovšem o našich rozmluvách a Hitlerových karakteristických vyjádřeních zmíniti bohužel jenom letmo. Dnes se mně zdá, že jsem už tehdy tušil Hitlerův způsob životního jednání a že jsem se ve svém úsudku nezklamal. Nyní tedy sedí můj někdejší přítel na stolici železného kancléře, ba více, ve skutečnosti je vlastně nyní pravým německým samovládcem. Je nutno přiznati, že okolnosti i lidé mu to velmi usnadnili. Byl podceňován a ještě dnes se podceňuje způsob jeho boje. Je možno dokonce tvrdit, že Hitlerovi odpůrci dosáhli pro něj vítězství.

V politickém ohledu bude nutno se ze základu změniti. Je potřebí otevřít jen oči.

VÝKLAD K OBRÁZKŮM:

1. 10. září 1935 přijal Adolf Hitler od starosty Liebela (se vztaženou rukou) na norimberské radnici říšský meč německých vladařů.
2. Adolf Hitler před mikrofonem.
3. Kancléř Třetí říše.
4. Říšský kancléř Adolf Hitler zdraví defilující úderníky.
5. Hitlerova velká řeč, kterou na letošním sjezdu v Norimberce vysvětlil další program práce v Říši, stanovisko Německa k současné zahraniční situaci a podobně.
6. 54.000 lopat pracovních oddílů defiluje před kancléřem Hitlerem za norimberského sjezdu.
7. Adolf Hitler při přehlídce za norimberského sjezdu hakenkreuzlerské strany.